Pesti Vigadó Díszterem
2027. január 31. vasárnap 17 óra

A Magyar Művészeti Akadémia és
a Kardos Pál Alapítvány hangversenye
Kardos Pál
emlékére

Műsorvezető: Dr. Fehér Anikó

1. Bartók Béla Nőikar, Szeged

Bartók Béla: Falun

Közreműködik: Farkasné Sipos Rita – szoprán
Kerényi Mariann – zongora
Vezényel: Valkai Dávid

2. Cantemus Gyermekkar, Nyíregyháza

Bartók Béla: Csujogató
Jószágigéző
Bánat
Resteknek nótája
Cipősütés
Leánynéző
Bolyongás
Leánykérő
Ne hagyj itt!
Isten veled!
Vezényel: Szabó Dénes

3. Cantate Vegyeskar, Budapest

Kodály Zoltán: Nagyszalontai köszöntő
Miserere
Kodály Zoltán–Vörösmarty Mihály: Liszt Ferenchez
Vezényel: Sapszon Ferenc

4. Lutheránia Énekkar, Budapest

Bach, Johann Sebastian: Magnificat BWV 243

Közreműködik: Lökösházi Mária – szoprán
Subedi Anna – szoprán
Bakos Kornélia – alt
Megyesi Zoltán – tenor
Hámori Szabolcs – basszus

Era Nova Kamarazenekar
Kemény Péter – művészeti vezető

Vezényel: Kamp Salamon

KARDOS PÁL
1927-1978

Bevezető az emlékhangversenyhez

azok számára, akik nem ismerhették személyesen
a száz éve született Kardos Pált

„Az Örök Láng ég, futva, küzdve;
mert minden csak megsemmisülve
őrizheti meg életét."
(Johann Wolfgang Goethe)

Így látták tanárai, pályatársai, tanítványai

„Amerre csak megfordult, mindenütt rajongók (és éppen ezért ellenségek is) vették körül. Olyan karizmatikus egyéniség volt, akit nem lehet elfelejteni. Minél távolabb áll alakja az időben, annál közelebb marad a lelkekben azoknál, akik ismerték, tisztelték, szerették. ... Aurája volt, belevonta környezetét, és egy életre meghatározó lett a hatása azok számára, akik a közelében lehettek. Ma nagy szükségünk van az ilyen egyéniségekre, hogy erőt merítsünk a mindennapi gondok elviselésére. Nagyon hiányzik. Nincs hozzá hasonló szuggesztív karvezetője a magyar zenei életnek."
Szőnyi Erzsébet, 1997. április 7.

Nagy Olivér zeneszerző egy óralátogatása tapasztalataként írta:
„Lendületessége, vidámsága, lebilincselően szuggesztív lénye, sugallatos, ihletett muzikalitása, pedagógiai érzéke magával ragadóan érvényesült."
Később így dedikálta művét a Két Burns kórusdal kottájának címlapján:
„Kardos Pálnak, aki már régóta kórusművészetünk primus inter pares-e, sok szeretettel és nagyrabecsüléssel."
Nagy Olivér, 1973. XII. 13.

„...Kardos Pali fantasztikus nyitottsággal tudott mindenről beszélni, a zenéről is. Ez olyan különleges fölfűtöttséget jelentett állandóan, hogy érzésem szerint növendékei is ezért rajongtak érte. Ugyanis rajongtak, mert valahányszor találkoztunk egy Kardos-tanítvánnyal, az mindig megváltozott tekintettel, rajongással nézett Kardos Palira – én ezt soha nem értettem. Valamire azért rájöttem, s ezt a mostani és tegnapi koncertnek a felfűtött hangulata csak megerősítette bennem. Kardos Paliban valami olyan szuggesztív erő volt, hogy ez ott is és azóta is érződik azoknál, akik ezt közvetlenül tapasztalták."
Maklári József, 1991. április 20.

„Nem merem őt művészkollégának nevezni, mert hozzám képest ő egy óriás volt... nagyszerű művész volt, csodálatos pedagógus. Mindig nagyon szerettem a Kodály: Hegyi éjszakákat, gyönyörű harmóniák vannak benne. Mikor először hallottam a Tisza Szálló koncerttermében a Kardos-kórus által megszólaltatva, valami megvilágosodott előttem. Az utolsó sorban ültem, s elkezdtem fázni, dideregni, pedig iszonyatos meleg volt a teremben. És akkor értettem meg, hogy a Kodály: Hegyi éjszakáknak miért ez a címe. Tulajdonképpen először szólalt meg az életemben úgy ez a mű, hogy éreztem azt az iszonyatos hideget, ami egy gleccserekkel szabdalt havas hegyen van, azt a csodálatos, tiszta levegőt, és a holdfényt a hókristályokon szikrázni. ... Azt a tiszta intonációs biztonságot, amit Kardos Pálnak a kórusa elért, én még soha életemben nem hallottam."
Gregor József, 1990. október 31.

„Végigkísér majd egész életemen Kardos Pál szegedi leánykarának egyik Bartók-koncertje: egyszeri, megismételhetetlen produkció volt. Emlékét nem rögzíti sem lemez, sem rádiófelvétel, pedig talán egy életmű csúcsa volt."
Tillai Aurél (Muzsika, 1975)

„A legcsodálatosabb és utolérhetetlen és felejthetetlen az, ahogyan a művek mondanivalóját magyarázta, értelmezte, ahogyan betanította azokat. Személyisége varázslatos volt. Ha Ő megjelent, derű, mosoly, jókedv áradt szét. Mindenki leste a szavait, öröm volt a társaságában lenni."
Ubrizsyné Érsek Éva, a Kodály Iskola tanára, 2003

„Csodálatos tanáregyéniség, kórusvezető volt. Személyisége, munkája, tanítványai és kollégái iránt megnyilvánuló szeretete olyan légkört teremtett, amellyel mindenki, aki a közelében lehetett, jobbnak, többnek érezhette magát. Életünk nagy ajándéka, hogy együtt dolgozhattunk vele."
Ladics Tamásné, a Kodály Iskola igazgatója, 2003

Idézet *Denise Bacon* igazgatónő leveléből, amelyet a Wellesley-i Kodály Intézet 1974 évi nyári továbbképző tanfolyama után küldött Kardos Pálnak:
„Kedves Pali!
Milyen szavakkal is írhatnám le azt az elektro-effektust, amit megjelenésed váltott ki idén nyáron a Wellesley-i amerikai zenei oktatási központban?! ... A belőled áradó, csodálatraméltó zeneiség, zene iránti szeretet, a zenében való elmélyülésed, és az a csodálatos képesség, ahogy a hallgatóiddal kommunikálsz – kihasználva humorérzékedet, a szem és a mimika kifejező erejét –, mindenkire mágikus hatást gyakoroltak a nyelvi akadályok ellenére is.

... Az előző évek nyári továbbképzései is jók voltak, de Te valami pluszt adtál át, és mindenki még többet akar ebből a pluszból. Szerintem az, hogy Te eljöttél hozzánk, a lehető legjobb dolog, ami valaha is történt itt."

Idézet *Eötvös Péter* visszaemlékezéséből:
„Én nagyon fiatal voltam, 10-12 éves lehettem. A miskolci szakiskolában tanított ... alig 28-30 éves lehetett annakidején. S olyan viszony alakult ki közöttünk, ... számomra ő A KARDOS, akire én egész életemben fölnéztem, és úgy gondoltam rá, mint legfontosabb tanáraim egyikére. Már csak olyan szempontból is, hogy ő volt az, aki az intonációt egy életre belém oltotta."

„A miskolci szakiskola [Kardos Pál] szolfézstermének szekrénye jelképesen is, valóságban is világokat nyitott meg előttünk, akik növendékei lehettünk. Mozart, Purcell, Palestrina zenéje, Goethe, Montaigne, Shakespeare került elő a polcról, és persze mindig visszatérően Bach. A magyar népdal és a felejthetetlen lapról olvasások mellett szolfézs órán Herakleitosz és Dosztojevszkij éppúgy helyet kapott, mint Mauriac és Csehov, ott eszméltünk Comeniusra és Adyra. A magyar ugar szellemi feltörésének igényét kimondatlanul is tanítványai elé tűzte."
Rozgonyi Éva, 1978. február 22.

Csillag Gabriella, aki 1969-72 között énekelt a Kardos Pál által vezetett szegedi Bartók Kórusban, így emlékezett:
„Magyar-ének szakra a főiskolára jártam, de egyetemre a Bartók Kórusba. Itt tanultam meg, mit jelent az éneklők közössége és a közös éneklés önmagunkból kiemelő, felemelő élménye, Menuhin szavával a 'bűntelen extázis'. Hogy egyetlen zengő testként szólalhattam meg a többiekkel... Hogy egy áramkört alkottunk, amit Tanár Úr fehéren izzó egyénisége töltött meg magasfeszültséggel. Sűrített térbe-időbe kerültünk, mikor fölemelte a kezét, s ebben a mozdulatban már ott élt a mű lelke.
Olyannak látom őt, mint az evangéliumi magot, amelynek el kellett halnia – Tanár Úr a tanítványaiban hoz százszoros termést."